

รายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓

องค์การบริหารส่วนตำบลยางสีสุราช
อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตองค์การบริหารส่วนตำบลยางสีสุราช

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือ หากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีให้นำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่ การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการระบบ หรือ แนวทางในบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ในการประเมินความเสี่ยงองค์การบริหารส่วนตำบลยางสีสุราชจะแบ่งความเสี่ยงออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๕.๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๕.๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๕.๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

วิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต

เป็นการวิเคราะห์โดยเริ่มจากกระบวนการระบุความเสี่ยงจากกระบวนการต่างๆ อธิบายรูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการทุจริต การวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ กับระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังและการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบลยางสีสุราช

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ของ องค์การบริหารส่วนตำบลยางสีสุราช
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต ด้าน

- ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการ ทรัพยากรภาครัฐ

ชื่อกระบวนการ/งาน กระบวนการขออนุญาต/อนุมัติ

ชื่อหน่วยงาน/สำนัก/กองผู้รับผิดชอบ กองช่าง / กองสวัสดิการสังคม / กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม / กองคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลยางสีสุราช

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมิน ต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการ การปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นไปได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไข ความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

ตารางที่ ๑ ตารางระบุความเสี่ยง (Known Factor และ Unknown Factor)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๑	การตรวจสอบเอกสารหลักฐาน	- เอกสารไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับ - ตรวจสอบเอกสารล่าช้า ถ่วงเวลา หรือกลั่นแกล้งผู้รับบริการเพื่อเรียกผลประโยชน์	- เรียกเก็บเงินเพื่อแลกกับการบริการที่รวดเร็ว (ลัดคิว)
๒	การใช้ดุลยพินิจพิจารณาอนุมัติ อนุญาต	- หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการพิจารณากำหนดไม่ชัดเจนเปิดโอกาสให้ผู้ตรวจสอบใช้ดุลยพินิจ	- ผลการตรวจสอบ/การประเมิน/การเสนอรายงานไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง มีการช่วยเหลือโดยมีการเรียกผลประโยชน์

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๒	การใช้ดุลยพินิจพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (ต่อ)		<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ที่แนะนำผู้รับบริการ เพื่อหลีกเลี่ยงกฎระเบียบตาม ช่องว่างทางกฎหมาย - ประมาณการค่าใช้จ่ายสูงเกิน ความเป็นจริง
๓	การรับคำร้อง/สอบสวน	<ul style="list-style-type: none"> - การยื่นคำร้องไม่มีกรอบ ระยะเวลาที่ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่รับคำร้องและส่ง มอบใบอนุญาตตามคำร้องเป็น คนเดียวกัน เสี่ยงที่จะมีการ เรียกรับผลประโยชน์ รวมถึง การระบุตัวเจ้าหน้าที่อย่าง เฉพาะเจาะจง - เจ้าหน้าที่เก็บคำร้อง ไม่ ดำเนินการเพื่อถ่วงเวลาที่จะ เรียกรับผลประโยชน์
๔	การจัดเก็บ/รักษาเงิน	<ul style="list-style-type: none"> - ความผิดพลาดในการคิด ค่าธรรมเนียม - ความผิดพลาดจากการ ตรวจสอบเงินของเจ้าหน้าที่ ทำให้ไม่สามารถปิดบัญชี ประจำวันและนำส่งเงิน ภายในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> - จ่ายเงินค่าธรรมเนียมนอก สถานที่ โดยจ่ายผ่านเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงาน อาจไม่ออกใบเสร็จ และไม่นำเงินส่งคลัง - มีการยกเลิกใบเสร็จรับเงินใน ระบบทำให้รายงานการรับเงิน น้อยกว่าที่รับไว้จริง

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/ พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อนใช้เสมอ)

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์ความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๒ ให้นำข้อมูลจากตารางที่ ๑ มาวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริต ของแต่ละโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต ออกตามรายสีไฟจราจร เขียว เหลือง ส้ม แดง โดยระบุสถานะของ ความเสี่ยงในช่องสีไฟจราจร ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

■ สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

■ สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบ

ระมัดระวัง ในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้

■ สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

■ สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามสีไฟจราจร)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑	การตรวจสอบเอกสารหลักฐาน			✓	
๒	การใช้ดุลยพินิจพิจารณา อนุมัติ อนุญาต			✓	
๓	การรับคำร้อง/สอบสวน			✓	
๔	การจัดเก็บ/รักษาเงิน			✓	

ขั้นตอนที่ ๓ : เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk Level matrix)

ขั้นตอนที่ ๓ นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต ที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูงจนถึงความเสี่ยงระดับสูงมาก ที่เป็น สีส้ม และสีแดง จากตารางที่ ๒ มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากระดับ ความจำเป็นของการเฝ้าระวัง ที่มีค่า ๑ - ๓ คูณด้วย ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่มีค่า ๑ - ๓ เช่นกัน ค่า ๑ - ๓ โดยมีเกณฑ์ในการให้ค่า ดังนี้

๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้น เป็น MUST หมายถึงมีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกันไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ MUST คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๓ หรือ ๒

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น SHOULD หมายถึงมีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต ค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น (ตัวอย่างตามตารางที่ ๓.๑) (เกณฑ์พิจารณาระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตว่าเป็น MUST หรือ SHOULD)

ตารางที่ ๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

(เกณฑ์พิจารณาระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตว่าเป็น MUST หรือ SHOULD)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก MUST	กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง SHOULD
๑	การตรวจสอบเอกสารหลักฐาน	๒	
๒	การใช้ดุลยพินิจพิจารณา อนุมัติ อนุญาต	๒	
๓	การรับคำร้อง/สอบสวน	๒	
๔	การจัดเก็บ/รักษาเงิน	๒	

๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาครัฐหรือข่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผลกระทบทางการเงิน รายได้ ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือกระทบด้านการเรียนรู้ องค์กรความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒ (ตัวอย่างตามตารางที่ ๓.๒ (ระดับความรุนแรงของผลกระทบ))

ตารางที่ ๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบตาม Balanced Scorecard (เกณฑ์พิจารณาระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตว่าเป็น MUST หรือ SHOULD)

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	๑	๒	๓
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Skakeholders) รวมถึง หน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาครัฐหรือข่าย		X	X
ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม (Financial)		X	X
ผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย (Customer/User)		X	X
ผลกระทบต่อกระบวนการภายใน (Internal Process)	X	X	
ผลกระทบด้านการเรียนรู้ องค์กรความรู้ (Learning & Growth)	X	X	

ตารางที่ ๓ SCORING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ (หรือตารางเมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk Level matrix))

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง			ระดับความรุนแรงของผลกระทบ			ค่าความเสี่ยงจำเป็น X รุนแรง
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	
๑	การตรวจสอบเอกสารหลักฐาน		๒				๓	๖
๒	การใช้ดุลยพินิจพิจารณา อนุมัติ อนุญาต		๒				๓	๖
๓	การรับคำร้อง/สอบสวน		๒				๓	๖
๔	การจัดเก็บ/รักษาเงิน		๒				๓	๖

คำอธิบาย ตารางที่ ๓ นำข้อมูลที่มีสถานะความเสี่ยงในช่องสีส้ม และสีแดง จากตารางที่ ๒ มาหาค่าความเสี่ยงรวม (ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง คุณ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ)

ขั้นตอนที่ ๔ : การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk – Control Matrix Assessment)

ขั้นตอนที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น X รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมการทุจริต ว่ามีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพการจัดการ สอดส่อง เฝ้าระวังในงานปกติ) โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการ จะแบ่งเป็น ๓ ระดับดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กร ไม่มีผลเสียหายทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรแต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
การตรวจสอบเอกสารหลักฐาน	ดี		✓	
การใช้ดุลยพินิจพิจารณา อนุมัติ อนุญาต	ดี		✓	
การรับคำร้อง/สอบสวน	พอใช้			✓
การจัดเก็บ/รักษาเงิน	พอใช้			✓

คำอธิบาย ตารางที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น X รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต โดยการวิเคราะห์จากคุณภาพการจัดการขององค์กรกับความเสี่ยงเรื่องที่ทำให้การประเมิน (ดี/พอใช้/อ่อน) เพื่อประเมินว่า ความเสี่ยงการทุจริต มีค่าความเสี่ยงอยู่ระดับใด จะได้นำไปบริหารจัดการความเสี่ยง ตามความรุนแรงของความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ แผนบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ ให้เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงสุดจากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง Risk – Control Matrix Assessment ในตารางที่ ๔ ที่อยู่ในช่องค่าความเสี่ยง อยู่ในระดับ สูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง มาทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามลำดับความรุนแรง (กรณีที่หน่วยงานทำการประเมินการควบคุม ความเสี่ยง ในตารางที่ ๔ ไม่พบว่าความเสี่ยงอยู่ในระดับ สูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง เลย แต่พบว่าความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับ ต่ำ หรือ ค่อนข้างต่ำ ให้ทำการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในเชิงเฝ้าระวังความ

เสี่ยง การทุจริต หรือให้หน่วยงานพิจารณาทำการเลือกภารกิจงาน หรือกระบวนการงานหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดหรือมีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริต นามาประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพิ่มเติม)

ตารางที่ ๕ ตารางแผนบริหารความเสี่ยง

ชื่อแผนบริหารความเสี่ยง แผนบริหารความเสี่ยงในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

ที่	รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยง	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑	การตรวจสอบเอกสารหลักฐาน	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์/เอกสารที่ใช้ในการยื่นคำร้องให้ผู้รับบริการทราบ - ติดประกาศค่าธรรมเนียมในสถานที่ให้บริการ เพื่อให้ผู้รับบริการทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะดำเนินการ - จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบเอกสาร หลักฐานให้มีรายละเอียดครบถ้วนถูกต้องทุกกระบวนการ - เน้นย้ำแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการให้บริการเพื่อให้เจ้าหน้าที่ทราบอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งสร้างวัฒนธรรมองค์กร ป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติงาน
๒	การใช้ดุลยพินิจพิจารณา อนุมัติ อนุญาต	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดแบบฟอร์มการตรวจสอบและคู่มือหลักเกณฑ์ใช้เป็นแนวทางมาตรฐานเดียวกันเพื่อลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ - ผู้บังคับบัญชาทุกลำดับชั้นต้องกำกับดูแลและตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่อย่างละเอียดรอบคอบก่อนนำเสนอผู้มีอำนาจพิจารณาลงนาม อนุมัติ อนุญาต - จัดทำคู่มือแนวปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาต และจัดฝึกอบรมหรือส่งเจ้าหน้าที่ร่วมการฝึกอบรม เพื่อให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาต
๓	การรับคำร้อง/สอบสวน	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาสัมพันธ์เจตจำนงสุจริตการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง และออกประกาศแจ้งเตือนผู้รับบริการ พร้อมกำหนดโทษทางวินัยกับผู้กระทำผิดเป็นลำดับ - กำหนดกรอบเวลาในการยื่นคำขออนุญาต โดยกำหนดกระบวนการระยะเวลาในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนให้มีความชัดเจนเพื่อให้เกิดความโปร่งใส มีความเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ - ประชาสัมพันธ์ช่องทางการร้องเรียนด้านการทุจริตให้ผู้รับบริการทราบ เพื่อเป็นช่องทางในการแจ้งเบาะแสการทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

ที่	รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยง	มาตรการป้องกันการทุจริต
๓	การรับคำร้อง/สอบสวน (ต่อ)	- กำหนดมาตรการเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตระหนักถึง บทลงโทษทางวินัยและอาญาในกรณีกระทำการทุจริต พร้อมสร้างจิตสำนึกในการรักองค์กร
๔	การจัดเก็บ/รักษาเงิน	- กำชับให้เจ้าหน้าที่ออกใบเสร็จทุกกรณี และ ตรวจสอบยอดเงินเมื่อสิ้นวันว่าตรงกับยอดใบเสร็จ หรือไม่ พร้อมจัดทำรายงานผู้บังคับบัญชา - จัดทำแนวปฏิบัติและชักชวนความเข้าใจแก่ ผู้ปฏิบัติงานเรื่องการจัดเก็บค่าธรรมเนียม - ผู้บังคับบัญชาตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงาน อย่างเคร่งครัด

คำอธิบาย ตารางที่ ๕ พิจารณาเหตุการณ์ความเสี่ยง ที่มีค่าความเสี่ยงการทุจริต จากตารางที่ ๔ ตามลำดับความรุนแรงความเสี่ยงที่อยู่ในระดับ สูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง มาจัดทำ แผนบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริตต่อไป

**การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ของ องค์การบริหารส่วนตำบลยางสีสุราช
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓**

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต ด้าน

- ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการ ทรัพยากรภาครัฐ

ชื่อกระบวนการ/งาน กระบวนการบริหารงานบุคคล

ชื่อหน่วยงาน/สำนัก/กองผู้รับผิดชอบ งานการเจ้าหน้าที่ สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลยางสีสุราช

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมิน ต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการ การปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนนี้ก็เป็นไปได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไข ความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

ตารางที่ ๑ ตารางระบุความเสี่ยง (Known Factor และ Unknown Factor)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๑	การเรียกเก็บเงิน ผลประโยชน์ เพื่อให้ได้รับการแต่งตั้ง บรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง/เงินเดือน และการมอบหมายงาน		- การเรียกเก็บเงิน หรือ ผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อให้ได้รับการแต่งตั้ง บรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง/เงินเดือน และการมอบหมายงาน
๒	ความไม่โปร่งใสในการบริหารงานบุคคล มีการซื้อขายตำแหน่ง การประเมินความดีความชอบ การแต่งตั้ง โยกย้าย		- ความไม่โปร่งใสในการบริหารงานบุคคล
๓	การใช้เส้นสายระบบอุปถัมภ์		- การเอื้อประโยชน์ให้ญาติ พี่น้อง หรือ บุคคลที่มีผลประโยชน์ตอบแทน

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/เหตุการณ์ที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/เหตุการณ์ ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อนใช้เสมอ)

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์ความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๒ ให้นำข้อมูลจากตารางที่ ๑ มาวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริตของแต่ละโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต ออกตามรายสีไฟจราจร เขียว เหลือง ส้ม แดง โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องสีไฟจราจร ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

■ สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

■ สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวัง ในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้

■ สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

■ สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามสีไฟจราจร)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑	การเรียกรับเงิน ผลประโยชน์ เพื่อให้ได้รับการแต่งตั้ง บรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง/เงินเดือน และการมอบหมายงาน			✓	
๒	ความไม่โปร่งใสในการบริหารงานบุคคล มีการซื้อขายตำแหน่ง การประเมินความดีความชอบ การแต่งตั้ง โยกย้าย		✓		
๓	การใช้เส้นสายระบบอุปถัมภ์			✓	

ขั้นตอนที่ ๓ : เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk Level matrix)

ขั้นตอนที่ ๓ นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต ที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูงจนถึงความเสี่ยงระดับสูงมาก ที่เป็น สีส้ม และสีแดง จากตารางที่ ๒ มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากระดับ ความจำเป็นของการเฝ้าระวัง ที่มีค่า ๑ - ๓ คูณด้วย ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่มีค่า ๑ - ๓ เช่นกัน ค่า ๑ - ๓ โดยมีเกณฑ์ในการให้ค่า ดังนี้

๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้น เป็น MUST หมายถึงมีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกันไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ MUST คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๓ หรือ ๒

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น SHOULD หมายถึงมีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต ค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น (ตัวอย่างตามตารางที่ ๓.๑) (เกณฑ์พิจารณาระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตว่าเป็น MUST หรือ SHOULD)

ตารางที่ ๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

(เกณฑ์พิจารณาระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตว่าเป็น MUST หรือ SHOULD)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก MUST	กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง SHOULD
๑	การเรียกรับเงิน ผลประโยชน์ เพื่อให้ได้รับการแต่งตั้ง บรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง/เงินเดือน และการมอบหมายงาน	๒	
๒	การใช้เส้นสายระบบอุปถัมภ์	๒	

๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาศิเครือข่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผลกระทบทางการเงิน รายได้ ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือกระทบด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒ (ตัวอย่างตามตารางที่ ๓.๒ (ระดับความรุนแรงของผลกระทบ))

ตารางที่ ๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบตาม Balanced Scorecard
(เกณฑ์พิจารณาระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตว่าเป็น MUST หรือ SHOULD)

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	๑	๒	๓
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) รวมถึง หน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาคีเครือข่าย		X	X
ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม (Financial)		X	X
ผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย (Customer/User)		X	X
ผลกระทบต่อกระบวนการภายใน (Internal Process)	X	X	
ผลกระทบด้านการเรียนรู้ องค์กรความรู้ (Learning & Growth)	X	X	

ตารางที่ ๓ SCORING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ
(หรือตารางเมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk Level matrix))

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง			ระดับความรุนแรงของผลกระทบ			ค่าความเสี่ยงจำเป็น X รุนแรง
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	
๑	การเรียกเก็บเงินผลประโยชน์ เพื่อให้ได้รับการแต่งตั้ง บรรจุแต่งตั้ง โยกย้าย โอนเลื่อนตำแหน่ง/เงินเดือน และการมอบหมายงาน		๒			๒		๔
๒	การใช้เส้นสายระบบอุปถัมภ์		๒			๒		๔

คำอธิบาย ตารางที่ ๓ นำข้อมูลที่มีสถานะความเสี่ยงในช่องสีส้ม และสีแดง จากตารางที่ ๒ มาหาค่าความเสี่ยงรวม (ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง คูณ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ)

ขั้นตอนที่ ๔ : การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk – Control Matrix Assessment)

ขั้นตอนที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น X รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมการทุจริต ว่ามีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพการจัดการ สอดส่อง เฝ้าระวังในงานปกติ) โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการ จะแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กร ไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรแต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
การเรียกรับเงิน ผลประโยชน์ เพื่อให้ได้รับการแต่งตั้ง บรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง/เงินเดือน และการมอบหมายงาน	ดี	✓		
การใช้เส้นสายระบบอุปถัมภ์	ดี	✓		

คำอธิบาย ตารางที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น X รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต โดยการวิเคราะห์จากคุณภาพการจัดการขององค์กรกับความเสี่ยงเรื่องที่ทำ การประเมิน (ดี/พอใช้/อ่อน) เพื่อประเมินว่า ความเสี่ยงการทุจริต มีค่าความเสี่ยงอยู่ระดับใด จะได้นำไปบริหารจัดการความเสี่ยง ตามความรุนแรงของความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ แผนบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ ให้เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงสุดจากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง Risk – Control Matrix Assessment ในตารางที่ ๔ ที่อยู่ในช่องค่าความเสี่ยง อยู่ในระดับ สูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง มาทาแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามลำดับความรุนแรง (กรณีที่หน่วยงานทำการประเมินการควบคุม ความเสี่ยง ในตารางที่ ๔ ไม่พบว่าความเสี่ยงอยู่ในระดับ สูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง เลย แต่พบว่า ความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับ ต่ำ หรือ ค่อนข้างต่ำ ให้ทำการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในเชิงเฝ้าระวัง ความเสี่ยง การทุจริต หรือให้หน่วยงานพิจารณาทำการเลือกภารกิจงาน หรือกระบวนการหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดหรือมีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริต นามาประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพิ่มเติม)

ตารางที่ ๕ ตารางแผนบริหารความเสี่ยง
ชื่อแผนบริหารความเสี่ยง แผนบริหารความเสี่ยงในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

ที่	รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยง	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑	การเรียกรับเงิน ผลประโยชน์ เพื่อให้ได้รับการแต่งตั้ง บรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง/เงินเดือน และการมอบหมายงาน	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดหลักเกณฑ์ การบริหารงานบุคคล ในเรื่องการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง/เงินเดือน ตามประกาศ ก.อบต.จังหวัด - นำหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลมา กำหนดเป็นมาตรการในการปฏิบัติงานบุคคล
๒	การใช้เส้นสายระบบอุปถัมภ์	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำประกาศเผยแพร่มาตรการบริหารงานบุคคล - ดำเนินการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาล

คำอธิบาย ตารางที่ ๕ พิจารณาเหตุการณ์ความเสี่ยง ที่มีค่าความเสี่ยงการทุจริต จากตารางที่ ๔ ตามลำดับความรุนแรงความเสี่ยงที่อยู่ในระดับ สูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง มาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริตต่อไป

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ของ องค์การบริหารส่วนตำบลยางสีสุราช
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต ด้าน

- ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการ ทรัพยากรภาครัฐ

ชื่อกระบวนการงาน/งาน กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

ชื่อหน่วยงาน/สำนัก/กองผู้รับผิดชอบ กองคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลยางสีสุราช

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมิน ต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการ การปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นไปได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไข ความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

ตารางที่ ๑ ตารางระบุความเสี่ยง (Known Factor และ Unknown Factor)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๑	การกำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะหรือขอบเขตของงาน (TOR) มีเนื้องานที่เกินความจำเป็น ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณไม่คุ้มค่าโปร่งใส		คณะกรรมการร่างขอบเขตของงาน (TOR) หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุมีการกำหนดเนื้องานที่จะซื้อหรือจ้างเกินความจำเป็นทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ
๒	มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง หรือขอบเขตของงาน (TOR) ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันด้านราคาอย่างไม่เป็นธรรม		คณะกรรมการร่างขอบเขตของงาน (TOR) หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุมีการกำหนดรายละเอียดใกล้เคียงกับสินค้ายี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันด้านราคา

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๓	มีการประสานกับผู้ประกอบการ หรือผู้ที่ จะมาเป็นผู้สัญญาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อ กำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่ได้ กำหนดขึ้นเองอย่างแท้จริง		คณะกรรมการร่างขอบเขตของ งาน (TOR) หรือรายละเอียด คุณลักษณะเฉพาะของพัสดุมี การกำหนดรายละเอียดตามที่ได้ ได้ประสานกับผู้ประกอบการ หรือผู้ที่จะมาเป็นผู้สัญญา ทำให้ ไม่เกิดการแข่งขัน
๔	คณะกรรมการคณะกรรมการร่าง ขอบเขตของงาน (TOR) หรือ รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ ขาดความรู้ความเข้าใจในการร่าง ขอบเขตของงานส่งผลให้ TOR ไม่ ชัดเจน ทำให้ไม่มีผู้ประกอบการยื่น ข้อเสนอราคา		คณะกรรมการร่างขอบเขตของ งาน (TOR) หรือรายละเอียด คุณลักษณะเฉพาะของพัสดุขาด ความรู้ความเข้าใจ และทักษะ ในการร่างขอบเขตของงาน
๕	การตรวจรับพัสดุไม่ตรงตามข้อกำหนด ของสัญญา		คณะกรรมการตรวจรับพัสดุไม่ ตรวจสอบรายละเอียดของพัสดุ ที่ผู้รับจ้างส่งมอบงาน
๖	เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจและ ประสบการณ์ในการจัดหาพัสดุ		เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานขาด ประสบการณ์และความรู้ความ เข้าใจในพระราชบัญญัติการ จัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร พัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ และ ระเบียบกระทรวงการคลังว่า ด้วยการจัดซื้อจัดจ้างฯ รวมทั้ง กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือ สั่งการที่เกี่ยวข้อง
๗	กรรมการตรวจรับพัสดุขาดความรู้ความ เข้าใจในพระราชบัญญัติการบริหารพัสดุ ภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ และระเบียบ กระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัด จ้าง รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ และ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง	กรรมการตรวจรับพัสดุขาด ความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ และขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามพระราชบัญญัติการ บริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบ กระทรวงการคลังว่าด้วยการ จัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่ เกี่ยวข้อง	

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/เหตุการณ์ที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา/เหตุการณ์ ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อนใช้เสมอ)

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์ความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๒ ให้นำข้อมูลจากตารางที่ ๑ มาวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริตของแต่ละโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต ออกตามรายสีไฟจราจร เขียว เหลือง ส้ม แดง โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องสีไฟจราจร ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

■ สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

■ สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวัง ในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้

■ สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

■ สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามสีไฟจราจร)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑	การกำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะหรือขอบเขตของงาน (TOR) มีเนื้องานที่เกินความจำเป็น ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณไม่คุ้มค่า โปร่งใส			✓	
๒	มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง หรือขอบเขตของงาน (TOR) ใกล้เคียงกับยี่ห้อโดยยี่ห้อหนึ่ง ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันด้านราคาอย่างไม่เป็นธรรม			✓	
๓	มีการประสานกับผู้ประกอบการ หรือผู้ที่จะเป็นคู่สัญญาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อกำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่ได้กำหนดขึ้นเองอย่างแท้จริง			✓	
๔	คณะกรรมการคณะกรรมการร่างขอบเขตของงาน (TOR) หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุขาดความรู้ความเข้าใจในการร่างขอบเขตของงานส่งผลให้ TOR ไม่ชัดเจน ทำให้ไม่มีผู้ประกอบการยื่นข้อเสนอราคา		✓		

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๕	การตรวจรับพัสดุไม่ตรงตามข้อกำหนดของสัญญา		✓		
๖	เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดหาพัสดุ		✓		
๗	กรรมการตรวจรับพัสดุขาดความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง		✓		

ขั้นตอนที่ ๓ : เมทริกซ์ระดับความเสี่ยง (Risk Level matrix)

ขั้นตอนที่ ๓ นำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต ที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูงจนถึงความเสี่ยงระดับสูงมาก ที่เป็น สีส้ม และสีแดง จากตารางที่ ๒ มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากระดับ ความจำเป็นของการเฝ้าระวัง ที่มีค่า ๑ - ๓ คูณด้วย ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่มีค่า ๑ - ๓ เช่นกัน ค่า ๑ - ๓ โดยมีเกณฑ์ในการให้ค่า ดังนี้

๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้น เป็น MUST หมายถึงมีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกันไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ MUST คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๓ หรือ ๒

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น SHOULD หมายถึงมีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต ค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น (ตัวอย่างตามตารางที่ ๓.๑) (เกณฑ์พิจารณาระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตว่าเป็น MUST หรือ SHOULD)

ตารางที่ ๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

(เกณฑ์พิจารณาระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตว่าเป็น MUST หรือ SHOULD)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก MUST	กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง SHOULD
๑	มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง หรือขอบเขตของงาน (TOR) ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันด้านราคาอย่างไม่เป็นธรรม	๒	

๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาครัฐเครือข่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือกระทบด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒ (ตัวอย่างตามตารางที่ ๓.๒ (ระดับความรุนแรงของผลกระทบ))

ตารางที่ ๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบตาม Balanced Scorecard (เกณฑ์พิจารณาระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตว่าเป็น MUST หรือ SHOULD)

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	๑	๒	๓
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) รวมถึง หน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาครัฐเครือข่าย		X	X
ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม (Financial)		X	X
ผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย (Customer/User)		X	X
ผลกระทบต่อกระบวนการภายใน (Internal Process)	X	X	
ผลกระทบด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ (Learning & Growth)	X	X	

ตารางที่ ๓ SCORING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ (หรือตารางเมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk Level matrix))

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง			ระดับความรุนแรงของผลกระทบ			ค่าความเสี่ยงจำเป็น X รุนแรง
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	
๑	การกำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะหรือขอบเขตของงาน (TOR) มีเนื้องานที่เกินความจำเป็น ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณไม่คุ้มค่า โปร่งใส	๑					๓	๓

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง			ระดับความรุนแรงของผลกระทบ			ค่าความเสี่ยงจำเป็น X รุนแรง
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	
๒	มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้างหรือขอบเขตของงาน (TOR) ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันด้านราคาอย่างไม่เป็นธรรม		๒				๓	๖
๓	มีการประสานกับผู้ประกอบการ หรือผู้ที่ จะมาเป็นคู่สัญญาตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อกำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่ได้กำหนดขึ้นเองอย่างแท้จริง	๑					๓	๓

คำอธิบาย ตารางที่ ๓ นำข้อมูลที่มีสถานะความเสี่ยงในช่องสีส้ม และสีแดง จากตารางที่ ๒ มาหาค่าความเสี่ยงรวม (ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง คูณ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ)

ขั้นตอนที่ ๔ : การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk – Control Matrix Assessment)

ขั้นตอนที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น X รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมการทุจริต ว่ามีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพการจัดการ สอดส่อง เฝ้าระวังในงานปกติ) โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการ จะแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กร ไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรแต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพ การจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยง ระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยง ระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยง ระดับสูง
มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง หรือขอบเขตของงาน (TOR) ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันด้านราคาอย่างไม่เป็นธรรม	ดี	✓		

คำอธิบาย ตารางที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น X รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต โดยการวิเคราะห์จากคุณภาพการจัดการขององค์กรกับความเสี่ยงเรื่องที่ทำให้การประเมิน (ดี/พอใช้/อ่อน) เพื่อประเมินว่า ความเสี่ยงการทุจริต มีค่าความเสี่ยงอยู่ระดับใด จะได้นำไปบริหารจัดการความเสี่ยง ตามความรุนแรงของความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ แผนบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ ให้เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงสุดจากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง Risk – Control Matrix Assessment ในตารางที่ ๔ ที่อยู่ในช่องค่าความเสี่ยง อยู่ในระดับ สูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง มาทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามลำดับความรุนแรง (กรณีที่หน่วยงานทำการประเมินการควบคุม ความเสี่ยง ในตารางที่ ๔ ไม่พบว่าความเสี่ยงอยู่ในระดับ สูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง เลย แต่พบว่าความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับ ต่ำ หรือ ค่อนข้างต่ำ ให้ทำการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในเชิงเฝ้าระวังความเสี่ยง การทุจริต หรือให้หน่วยงานพิจารณาทำการเลือกภารกิจงาน หรือกระบวนการงานหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดหรือมีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริต นามาประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพิ่มเติม)

ตารางที่ ๕ ตารางแผนบริหารความเสี่ยง

ชื่อแผนบริหารความเสี่ยง แผนบริหารความเสี่ยงในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

ที่	รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยง	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑	มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง หรือขอบเขตของงาน (TOR) ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันด้านราคาอย่างไม่เป็นธรรม	<p>๑. ให้ความรู้ด้านการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างฯ รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ และข้อสั่งการที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒. ให้ความรู้ในการจัดทำร่างขอบเขตของงาน (TOR) หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะจัดซื้อจัดจ้าง</p> <p>๓. มอบหมายเจ้าหน้าที่ในการจัดทำร่างขอบเขตพัสดุที่จะซื้อจะจ้าง ที่มีความรู้ความชำนาญการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ และ</p>

ที่	รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยง	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑	มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง หรือขอบเขตของงาน (TOR) ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันด้านราคาอย่างไม่เป็นธรรม (ต่อ)	<p>ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานซื้อหรือจ้างนั้นๆ เป็น คณะกรรมการ</p> <p>๔. ให้ผู้บังคับบัญชามีการกำกับ ติดตามการจัดทำร่างของเขตของงาน (TOR) หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจัดจ้าง</p> <p>๕. จัดให้มีระบบการตรวจสอบอย่างเหมาะสม</p>

คำอธิบาย ตารางที่ ๕ พิจารณาเหตุการณ์ความเสี่ยง ที่มีค่าความเสี่ยงการทุจริต จากตารางที่ ๔ ตามลำดับความรุนแรงความเสี่ยงที่อยู่ในระดับ สูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง มาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริตต่อไป